

כשלוון קופה - הצלחה אמנותית

מאת יוחנן שנער

זוהי ספיר אוברי המגלמת את מנון בסרטו של קלוז.

כמוכן שהדבר פגע בצרפתים רבים, וכמה מתמומי המוח שביניהם, כשתקף אותם בולמוס הטיהור, הכריחו את קלוז להסתלק מעבודתו הקולנועית לחדשים רבים.

לבסוף שקטו הרוחות וקלוז, בסרט "ג'ני לאמור", הוכיח שהצלחתו הראשונה לא היתה מקרית. כמו ב"ה" עורב", כן גם ב"ג'ני לאמור" קלוז הוא בעל טכניקה מושלמת וב"טוחה", הוא רוצה לספר לנו סיפור, והוא עושה זאת מבלי לאבד אף שניה אחת. הקצב המהיר המציין את סרטיו גרם לכך, שיכנוהו "הבמאי ההוליבודי".

מעולם לא דבק לאדם תואר כה בלתי נכון ומטעה. קלוז הוא ההיפך הגמור מבאי "הוליבוד", ראשית וקר"ם כל בזה שהוא מעולם אינו עומד מחוץ לעלילה. הוא חי את סרטיו, מראה לנו את נקודת מבטו, מה שאין כן במרבית הסרטים ההוליבודיים. המצלמה של קלוז לעולם אינה קרה וטוקרת, אלא אנושית ובעלת רגשות. אך בסרט האחרון, "מאנון", נדמה שקלוז סטה מדרכו הקודמת ופנה באמת לעבר ההוליבוד. "מאנון" הוא רומאן מפורסם מן המאה ה-18, רו מאן אהבים שנכנס לחברתו של יצירות המופת הצרפתיות בעיקר בגלל היותו עתיק יומין ביחס. זהו נושא מצויק לאופרה (פוצ'יני ומאסנה שניהם שמו

רות, את קולר האשמה יש לחלול במידה רבה באיש המסוגל לעמוד שעות בתור כדי לזכות בסרט קלוקל ולא יטרח כלל לשאול את עצמו מה הוא הפסדו כשהוא מחמיץ יצירת אמנות אמיתית.

"מאנון" בלבוש חדיש

לעתים דבק באדם כינוי לא מוצדק, לא מדויק, והנה, כאילו בדרך הסוגס"טיה, מתחיל האיש להתאים עצמו לתור אר שניתן לו.

כך אירע להגרי קלוז, אחד מסובי הבמאים בצרפת, שעד היום, לצערנו, לא הגיע ארצה אף אחד מסרטיו החשובים.

סרטו הגדול הראשון היה "העורב", רבי, שצולם בזמן הכיבוש הגרמני וגרם בשעתו לסערה גדולה. "העורב" מתאר בריאליזם אפור את החיים בעיירה צרפתית קטנה, ומתעכב על כל המכוער והאפור שבחיים אלה. אלמוני החותם בשם "העורב" מפיע ברבים, באמצעות הדואר, את כל המעשים המכוערים הנעשים בעיירה, וגורם על ידי כך לסיבוכים, שנאה, חשד המוני, רצח והיסטריה כללית בכפר השקט. הגרמנים נטלו את הסרט המצויין הזה, הדביקו לו שם חדש: "עירייה צרפתית טיפוסית" והפיצו אותו באירופה כהוכחה נאמנה לשחיתות ולניחון השוררים בצרפת.

פצה מרכזי אחד, וכמובן, מאיל ממון גדול ורחב-לב אחד - רנק.

יחידות אלו נתנו לנו כמה ממיטב הסרטים שראינו בשנים האחרונות. יחידות של דוד לין, למשל, יצרה את "פגישת קצרה" (נואל קוארד), "תקוות גדולות" ו"אוליבר טוויסט" (דיקנס). מיכאל פאואל ואמריק פרסבורגר נתנו לנו את "חיי ומותו של קולונל בלימס", "מעלות לשמיים", "הנריקס השחור" ו"הנעלים האדומות". "תפשו את הגנב" היה סרט של צארלס קרייטון (במאי) ומיכאל בלקין (ניצן). קאר בלקנטי והיחידה שלו נתנו את "ניקוי" לסניקלבי" (שוב לפי דיקנס). קאר רול ריד יצר את "איש המחתרת" ו"האיש השלישי" (האחרון לפי תסריט של גרהם גרין) ולורנס אוליביה נתן לנו שני עיבודים נפלאים של שיקספיר: "הנרי החמישי" ו"האמלט".

כמובן ש"יחידת סרט" כזאת, מט"פלת בסרט אחד חדשים רבים, ומע"סיקה אפילו במשך חדשי ההכנה המוקדמת את כל אנשיה, בעוד שההוליווד עוסקים בעבודה בשלב זה רק הייצור, המחבר ואיאלו עוזרים (ואפילו הבמאי מגיע לאולפן רק ימים אחדים לפני תחילת ההסרה) עולה בסכומים רבים, והקהל הרחב בארצות רבות עדיין אינו מסוגל ליהנות מסרטים משובחים באמת. למרות ההצלחה האמנותית של כל הסרטים שהוזכרו, מנקודת מבט של הקופה היו אלה כשלונות...

הקהל מקבל את הסרט שהוא ראו לו. אם עדיין לא הגיע הקולנוע לבגר

כאשר יסד ג' ארתור רנק, המיליונר האנגלי, את טרוסט הסרטים הגדול שלו, התנבא בכטחון שתוך זמן קצר ביותר ייצרו אולפניו לא פחות מש"שים סרט בשנה. הוא קיווה, כי סרטים אלה לא רק שידחקו את רגלי הסרט האמריקני מכדי אנגליה, אלא אף יכ"בשו לעצמם מקום נכבד באמריקה עצמה וימלאו את קופותיה הריקות של בריטניה מטבע קשה ויקרה.

נבואה זו יצאה מפיו לפני ארבע שנים. היום, שעה שהוא עורך את מאונו מגלה רנק, שהפסיד בכל העסק קרוב לארבעה מיליון לירות שטרלינג. התוצאה: בשנה הבאה יצאו מאולפניו רק ששה סרטים תחת הששים שקיווה להם.

כשלונו זה של רנק עשוי אך לצער את המוני הסרטים הרציניים ואת חובבי הסרט הטוב בעולם כולו. איש מחוץ לאנגליה אינו מוצר על הדולרים שלא ורמו ל"באנק אוף אינגלאנד", אלא על הנסיון הנועז שניסה רנק ולא עלה יפה. זוהי מכה קשה לכל אלה שקיוו לראות את נצחונה של האיכות על הכמות בייצור הסרטים.

שכן רנק לא היה רק איש עסקים רודף ממון. הוא שאף ליצור סרטים טובים, וכדי להשיג זאת נתן לאמן הסרט את חופש הפעולה הרב ביותר ואת האמצעים הטכניים הרחבים ביותר, שזכה להם משהו מאז ימי הזוהר של הסרט הסובייטי בשנות העשרים. חופש זה ניתן לאמן במסגרת "יחידת הסרט" הקטנה שכללה ייצור, במאי, סופרים וחבר עובדים. הטרסט של רנק היה, בעצם, מעין איגוד של יחידות עצמאיות כאלו, שנהנו ממנגנון פרסום וה-

במרכז הסרט שייצרו, כתבו וביימו בשביל ארתור רנק, מיכאל פאואל ואמריק פרסבורגר, "הנעלים האדומות", נמצא הבוט הנרשא אותו השם והמוקדם על אנדרתו הידועה של האנס אנדרסן. הרקדנים הם מזירה שירר וטוכרט הלפמאן, שגם חיבר את הכוריאוגרפיה.

הנעלים האדומות

בקרוב יוצג בקולנוע "מגדלור" תל אביב הסרט "שיר נולד". בתפקיד הראשי: אהוב העולם דני קיי.

מוסיקה, מתיחות וצחוק משמשים בערבוביה בסרט האחרון של סמואל גולדבין "שיר נולד", שהוסרט בצבעים, ובו מופיעים דני קיי, וירג'ינה מאיו ופליכס בריסארט ושורה ארוכה של מיטב השחקנים והזמרים בארצות-הברית.

קיי ממלא את התפקיד של פרופיסור צעיר, שיחד עם חבריו הקשישים, כותב את תולדות המוסיקה בפרוטורוט. הם מבקשים להתחקות על שורשי הג'אז לכל קורותיו, לרבות "בוגי ווגי". הם מכנסים זמר ותזמורת להדגים בפניהם את הקצב החדיש.

לצערם מתגלית איזו תקלה, שבה מעורב טיפוס מן "העולם התחתון", המפריע להתפתחות האידיאלית של הרומאנס בין קיי והעלמה מאיו, אולם בסופו של דבר יד הטיפוס האפל היא על התחתונה.

בני גודמן, טומי דורסיי, לואיס ארמסטרונג, ליאונל האמפטון, צ'ארלי בארגט ומל פאואל, יחד עם "באק ובאבלס", הקווארטט של "שער הזהב" ותזמורות אחדות מנעימות במיטב הנגינה בסרט זה. הבמאי הוא האורד האוקס.

העולם הזה, מס' 644